

*Eni Biserica Ortodoxă Română, VXLIII, 2° 5
(August 1904)*

MANUSCRISELE GĂSITE LA MONASTIREA DĂLHĂUȚI

DE DOMNII

N. IORGA și P. GARBOVICEANU.

Aceste manuscrise se află acum la Academia Română.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. *Psaltire tălmăcită*. La sfârșit: «S'au scris de Costandin vtori orfan Popii Fl(orii)» dascăl slovenesc; am sfârșit mesița August 20 ot Hristos veleat 1755». Note: «Această carte ce să numește psaltire tălmăcită o am cumpărat eu Silvestru Ieromonah, fiind încă foarte am iubit a avea cărți pentru mângăerea mântuirii sufletului; și pentru aceasta am scris ca să se știe că este a me, 1782». Apoi: «Această psaltire tălmăcită cumpărând-o și cetind vre-o câtăva vreme, apoi o am dat Sfântului Schit de la Dălhăuți, ca să fie pentru ertarea păcatelor mele celor multe. Eu Silvestru Ieromonah». — Fol.

II. *a) Vedearea lui Chir Daniil. b) Viața și mucenia ce i s'au întâmplat Sfântului mucinic Anastasie, tatăl lui Chir Daniil, în cetatea Telvinul*. Notă finală: «Și s'au tălmăcit de dascalul Ilarion dupre limba elinească pre limba rumânească; de la anul 1763». 8°.

III. *A cuviosului părintelui nostru Petru Damas-*

chin cartea întâia și a doua. La sfârșitul cărții întâia se dă data transcrierii: 1772 Iunie 29, și următoarea notiță: «Această dumnezeiască carte mi-au dăruit-o un bine credincios și bun nevoitoriu părinte, spre a sa pomenire, mie mult păcătosului Ieroshimonah Samuil nac(ialnicul) Sf. Schit Sihastru, 1815 Octombrie 27». Iar la sfârșitul cărții a doua: «Să se știe de căn l s'au cutremurat pământul tare, în ziua de prea Cuvioasa Paraschiva, la șapte ciasuri din zi, leat 1802, Octombrie 14¹⁾» 4°. Hârtie turcească²⁾.

IV. Cartea, adecă învățăturile ale celui dintru sfinți, a prea cuviosului și de Dumnezeu purtătorului Părintelui nostru *Efrem Sirianul*, ce sânt pline de umilință cătră îndemnarea pocăinții..... ce s'au scris acum în zilele prea înălțatului Domn al Moldaviei *Costandin Dimitrie Moruz Voevod*, cu toată cheltuiala Sfinții Sale Părintelui Neofit, starețul ot Schitul Vrancea; lei 14 s'au cheltuit pentru scris.

«S'au scris în sfântul schit ot Vrancea, în anul de la Hristos 1780, prin osteneala lui Ioan Tip; iar acum Ieromonah Ilarii care am scris»³⁾. Fol.

V. *a) Din viața a prea cuviosului Părintelui nostru Filiomon pustnicul: cuvânt pentru țăr de grija minții. b) A prea cuviosului Părintelui nostru Isac Sirin, episcopul Ninevei și pusnicul: pentru rănduiala celor noi începători, și așăzarea și cele ce nu să cade acelora.* Sec. al XVIII^{-lea} 4°. Notiță. «Această carte

¹⁾ Insemnări identice pentru acest mare cutremur, mai vezi la Iorga, Manuscrisele Monastirii Cernica în *Biserica Ortodoxă*, XXVI, p. 224 și Idem. Două biblioteci de Monastiri: *Ghighiu și Argeș*, București 1904, p. 54, No. 10.

²⁾ Cf Iorga, Manuscrisele Cernicâi, l. c., p. 210, No. 15.

³⁾ Pentru Efrem Sirianul v. Iorga, Manuscrisele Cernicâi, *Biserica Ortodoxă* XXVI, pp. 218, No. 85 și 229, No. 184. Idem, Două biblioteci de Monastiri: *Ghighiu și Argeș*, pp. 23 No. 2, 24 No. 7 și 53 No. 2.

iaste a Sf. Schit din Vrancea, leat 1785 Avgust 18. Ilarion Ieromonah»¹⁾).

VI. *a) Mărturie pentru Sfântul Calist* a lui Meletie al Atinilor; din besericeasca istorie, partea 14, cap. 15. numărul 8^a). *b) Cuvânt la Schimbarea la Față* a Domnului nostru Iisus Christos, August 6. *c) Luna lui Iunie în 19 zile: Viața prea cuviosului Părintelui nostru Paisie cel Mare*, scrisă de prea cuviosul Ioan Colov. Sec. al XVIII^{-lea} (1786). 4°.

VII. «*Grăunte de muștar*». Cuprinde: *α)* Cuvânt intii: pentru mărturisirea Domnului nostru Iisus Hristos în pro-tiva jidovilor celor orbiți și rătăciți; *β)* Cuvânt al doilea: pentru rătăcirea jidovilor; *γ)* Cuvânt al treilea: pentru jidovii ce i-au lepădat Dumnezeu pre dânșii și au ales în locul lor pre noi creștinii; *δ)* Invățătură la creștini cum să se depărteaze dela jidoci, ca să nu umble în calea lor; *ε)* Stihuri cu numele și cu polecra mea, al numitului mai jos smerit. (Din acrostih reese: *Nicolae Botezatul*, din care se vede că autorul manuscrisului era un jidov botezat).

Lăsăm să urmeze predoslovia manuscrisului, interesantă în felul său:

«Fiindcă am văzut pre unii creștini, care fac sfinte biserică, ca să rămâe după sfârșitul lor; iară alții fac fântâni; iar pentru alții după moartea lor fac rudeniile lor. Dar eu, fiindcă m'am născut al doilea (i e: botezat), când eram de treizeci și opt de ani, pentru aceasta eu rudenie nu am, ca să facă vre-o pomenire după sfârșitul meu sau vre-o besearcă sau altă cevaș pomană, ca să rămâe pomenire după moartea mea; nu am cu ce, căci m'am lepădat de lume și am primit sarăcia pentru Hristos. Am socotit dară și am făcut cu ajutorul lui Hristos această cârtică mică,

¹⁾ Pentru Isac Sirin v. Iorga, *Manuscrisele Cernicâi*, I. c., p. 221 No. 114.

²⁾ Cf. Iorga, *Ghighia și Argeș*, p. 46, No. 29 și Idem, *Manuscrisele Cernicâi*, I. c., p. 219, No. 96.

numai trei cuvinte, în numele Sfintei Troițe, ca să fie pomnire după sfârșitul meu. Și am numit pre dânsa: «*Grăunte de muștar*»; precum grăuntele de muștar iaste mai mic decât toate semințele și omul de ar avea credință cât dânsul de mare, ar putea muta munții dintr'un loc într'altul. Pentru că așa au zis singur Domnul nostru Iisus Hristos la Sfânta Evanghelie. Așa și această cârtică mică iaste mai mică decât toate sfintele cărți creștinești. Și cu nădejdea lui Hristos, dacă vor ceti jidovii într'ânsa, trebuie negreșit să vie la lumină, adecă la sfântul botez; și să se boteze un jidov iaste așa greu lucru, cum ar muta un munte dintr'un loc într'alt loc, fiindcă șade Satana învechită și înrădăcinată ca un munte în inima lor. Și mai mult am făcut cârtica aceasta, pentru ca să cetească creștinii, ca să știe da răspuns la jidovii cei necredincioși, care înceape cu proclititul lor talmud.

Și mă rog, fraților întru Christos, cetitorilor, dacă veți găsi ceva greșală în cârtica aceasta, să mă ertați, ca să vă iarte Dumnezeu și pre voi; pentru că nu iaste om negreșit pre pământ. Și cer ertare, ca să ne învrednicim la împărăția ceriului, la odihna cea vecinică. Amin. Eu Nicolae cel mai mic și mai prost, în sfântul Ostrov al Cernicăi. La anul de la Christos, Mântuitorul lumii: 1792. 4°.

VIII. *Intrebări bogoslovești și cu răspunsuri*, adunate după scripturile Marelui Atanasie și dela alți părinți, și tâlcuite pre limba românească de Ianache biv vel Post(elnic). În tipografia școlii Văcăreștilor, la anul de la zidirea lumii 7249 (=1741), de Popa Stoica Iacovici. 4°.

La sfârșit: «Și s'au scris aceasta bogoslovie de pre alt izvod la leat 1792 Ianuarie 25».

Din această notiță se pare că copietorul n'a avut înainte cartea cea tipărită (un exemplar la *Academia Română*, 8° mic, 70 foi, cu titlul de sus), ci tot un manuscris. Manuscriptul mai conține: a) *Divanul lui Pilat*; b) *Scri-*

soarea lui Pilat către Tiberie Impărat, și c) Scri-soarea lui Chesar Impărat către Pilat Domnul.

IX. Incipit: «Această carte cu multe rugăciuni: întâiu, a-catistul prea Sfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născă-toare și puru(real!) Fecioarei Mariei, al Adormirei Sfinției sale¹⁾; al doilea, al celui dintru sfinți părintelui nostru Nicolae ar-hiepiscop Mireilor Lichei, făcătorul de minuni; al treilea, a-catistul sfintei marei mucenițe Varvara, care rugăciuni sunt foarte de suflet folositoare. Acum pentru folosul a multora s'au scris, cari vor voi să le citească.

«S'au scris la sfântul schit al Găvanului în zilele prea lu-minatul Domn Io *Alexandru Moroz Voevod*, pre vremea când păstoria prea sfințitului episcop Buzăului *Dositei* și la acest sfânt lăcaș Găvanul era nacialnic și stareț sfinția sa părintele schimonah *Dionisie*. Și eu cel mai ticălos decât toți ticăloși, care am scris cu nevrednice, Visarion Ieromonah, Aprilie 20. 1793» 8°.
CU Cluj / Central University Library Cluj

X. *Cărticică*, care are nume de trimitere a tot cuprin-zătoare, scrisă de prea înțeleptul Chir Evghenie, dascalul școlii cei acum de curând adunate în muntele cel cu nume sfânt; care câte una câte una, numărând în scurt izvodirile ceale nouă ale latinilor, le vădește cu mustrare. Și s'au dat acum la iveală prin tipariu în zilele prea sfințitului a toată lumea patriarh Chirio Chir Chiril, către carele s'au și închinat. În Țarigrad, în anii dela mânt(uierea lumii) 1756.

La sfârșit un cuvânt al copietorului sau tălmăcitorului către cetitor, fără ca acela să-și spue cine este. Sec. al XVIII^{-lea}. 4°.

XI. *a) Impărăția lui Octavie Chesar. b) Invăță-turi creștinești*. Sec. al XVIII^{-lea}. 8°.

XII. *Pravila Sfinților Apostoli*. Sec. al XVIII^{-lea}. 4°.

XIII. Miscelaneu. Cuprinde: *a) Vieța prea cuviosului pă-rintelui nostru Vasilie-cel-Nou*, scrisă de Grigorie ucenicul

¹⁾ Cf. Iorga, *Ghighiu și Argeș*, pag. 51 No. 39.

lui cel din cetatea cea mare a Țarigradului, a căruia pomenire să săvârșește în luna lui Martie în 25 de zile; 6) Pomenirea Sfintei Teodorei, Dechemvrie 30 au adormit; prolog slovenesc, tipărit la Stolnița Moscului, anii 7272 (=1764); 7) Vămile; 8) Cugetarea Sfântului Grigorie pentru jidovi; 9) Tâlcuire dela ingeri: pentru cetate, pentru judecata cea infricoșată, pentru plata dreptilor¹⁾. Sec. al XVIII^{-lea}. 4°.

XIV. *Pateric pe alfa vita*, sau cuvânt și isprăvile îndreptărilor precum au viețuit prea cuvioșii părinți și au învățat pre alții, cari au poftit viața călugărească, foarte de folos celor ce vor asculta cu credință²⁾. Sec. al XVIII^{-lea}. 4°.

XV. *Irmologhion*. Notă finală: «Această carte iaste a Sfinției Sale Ananie Ieromonah din Sfânta Mănăstire Râșca; și s'au preascris de smeritul între monahi Ghedeon păcătosul, 1808 Maiu 18». 4°.

XVI. *Psaltichie*, cu text grecesc, compozițiuni de ale lui Petru Lampadariu. Sec. al XIX^{-lea}. 4° mic.

XVII. *Psaltichie*, cu text grecesc, compozițiuni de ale protopsalților Ioan și Daniil, și alții. Sec. al XIX^{-lea}, 8° mic.

XVIII. *Psaltichie*, cu text grecesc și românesc. Sec. al XIX^{-lea}, în 8°.

XIX. *Isaac Sirul*: Cuvinte. Cele nouă dela început. În ceputul sec. al XIX^{-lea}³⁾. Fol.

XX. *Apologhia Apostolului Pavel*. Sec. al XIX^{-lea}, în 4°, rusesc.

XXI. a) Incipit: «În 7 zile ale lui Dechemvrie facem pomenirea Sfintei Filotiei fecioarii, ale căria Sfinte moaște se află întregi în Țara Românească, în biserica domnească cea din târgul Argeșului: *Slujba Sfintei Filotiei muce-*

¹⁾ Pentru Vasilie-cel-Nou v. Iorga, *Manuscrisele Cernicâi*, I. c., pp. 211, 221 și 219 la No. 21, 33 și 100. Idem, *Ghighiu și Argeș*, p. 25 No. 17.

²⁾ Cf. Iorga, *Ghighiu și Argeș*, p. 59 No. 22.

³⁾ Vezi mai sus, No. V.

niții dela Argeș» La sfârșit: «Această slujbă iaste făcută de părintele Isaac Schimonahul și dascalul Sfintei Monastiri Neamțul». «S'au prescris: 1829, Septembrie 2»¹⁾. **b)** «*Rânduiala chipului celui mare al ingerilor, adecă al Shimniciei*». Sec. al XIX^{-lea}. 4°.

XXII. *Urmare de rugăciune pentru izbăvirea celui ce pătimeste de bântuiala și asupra duhurilor celor necurate*, cu care rugăciune mulți se folosesc și să și izbăvesc. Invățătura în ce chip să urmează aceasta. La sfârșit: «Această sfântă carte s'au preascriș de mine mai jos iscălitul acum în anul 1853 Septembrie, cu cheltuiala cuvioșiei sale P. Vinedict, arhimandrit și stareț sfântului Schit Dălhăuț. Monah Porfirie». 4°.

Alex. Lăpădatu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

¹⁾ Cf. Iorga, *Manuscrisele Cernicâi*, p. 211, No. 22.